

ARTICULUS SECUNDUS.

DE SYLLOGISMO COMPLICATO.

Syllogismi complicati nomine intelligimus, syllogismum conditionalem, syllogismum disjunctivum, syllogismum conjunctivum, syllogismum dilemmaticum. Soritem seu Gradationem, & Inductionem (255).

SYLLOGISMUS CONDITIONALIS.

284. DEF. *Syllogismus conditionalis* est ille cujus major est propositio conditionalis (245). Duplici modo conficitur syllogismus conditionalis: scilicet,

Vel affirmando Antecedens in minori, & Consequens in conclusione, in hunc modum; (*si peccatores sua poena manent; peccatum est vitandum: atqui peccatores sua poena manent: ergo peccatum est vitandum*).

Vel negando Consequens in minori; & Antecedens in conclusione, in hunc modum: (*si quis Electorum perit, fallitur Deus: atqui non fallitur Deus: ergo nullus Electorum perit*).

In hujusce modi argumentationibus, Major vocari solet *Sequela majoris*; & quoties negatur Consequens in minore, sic exprimi solet minor: falsum consequens, ergo & antecedens.

285. REGULA UNICA. Ut rectus & legitimus sit Syllogismus conditionalis:

I. Quando affirmabitur Antecedens in minore, affirmetur Consequens in conclusione.

II. Quando negabitur Consequens in minore, negetur Antecedens in conclusione.

DEM. In Propositione conditionali, existere supponitur indefectibilis connexio inter Antecedens & Consequens: ita

utposito antecedente, semper ponatur indefectibiliter consequens. Unde,

I. Ubi affirmabitur Antecedens in minore ut verum; affirmari ut verum debet Consequens in conclusione. Ratio est, quia veritas prioris importat indefectibiliter veritatem posterioris.

II. Ubi negabitur Consequens in minore, ut falsum; negari ut falsum debet Antecedens in conclusione. Ratio est quia, deficiente Consequente, deficit & Antecedens cum ipso indefectibiliter connexum; juxta suppositionem. Q. E. D.

286. ADN. Duplici modo vitiosus esse potest Syllogismus conditionalis.

I. Vitiosus erit; si ex affirmatione Consequentis, inferatur affirmatio Antecedentis, ut in hoc syllogismo: (*si canis meo amputatum est caput, vivere desiit canis meus: atqui vivere desiit canis meus: ergo amputatum est illi caput*).

Vitium inde est, quod possit esse Consequens sine Antecedente; licet non possit esse antecedens sine consequente: non reciproca est inter utrumque connexio. Canis meo non potuit amputari caput, quin vivere desierit: sed fieri potuit ut vivere desierit, sine tali capitis amputatione.

II. Vitiosus etiam erit; si ex negatione Antecedentis, inferatur negatio Consequentis; in hunc modum: (*si Petrus est furti reus, dignus est poena infamante: atqui Petrus non est furti reus, ergo non dignus est poena infamante*).

Vitium inde est, quod sublato Antecedente, non semper tollatur Consequens, cui alia potest esse causa. Sic Petro furti non reo alia potest esse poenae infamantis causa, nempe homicidium.

SYLLOGISMUS DISJUNCTIVUS.

287. DEF. *Syllogismus disjunctivus* est ille cujus major est propositio disjunctiva. Hujus autem propositionis ea est na-

tura, ut pro attributo habeat multa membra in eodem sub-
jecto incompatibilia: ita ut uno membro existente in ali-
quo subjecto, alia membra ab ipso excludi necesse sit
(242).

288. REG. UNICA. Ut rectus & legitimus sit syllogismus
disjunctivus, necessario requiritur:

I. Ut nullum omnino detur medium, inter varia disjunctionis
membra:

II. Ut aliquod ex illis membris conveniat subjecto propositio-
nis disjunctivæ:

III. Ut conclusio sit affirmativa, si minor est negativa; &
ut negativa sit conclusio, si affirmativa est minor.

DEM. I. Necessè est ut nullum detur medium inter va-
ria disjunctionis membra: alioquin fieri poterit ut subjec-
tum sit id ipsum quod mediat inter varia disjunctionis mem-
bra. Sic vitiosus erit iste syllogismus conjunctivus: (Cicero
erat vel ex ordine senatorio, vel ex ordine plebeio: atqui
non erat ex ordine plebeio: ergo erat ex ordine senatorio).
Inter utrumque disjunctionis membrum mediabat ordo
equestris, ex qua erat Cicero.

II. Necessè est ut aliquod ex variis disjunctionis mem-
bris conveniat subjecto. Alioquin medium aliquod dabitur
inter membra disjunctionis: subjectum enim habet necessa-
rio aliquem existendi modum sibi proprium. Sic vitiosus
est iste syllogismus disjunctivus: (Deus est vel corpus fi-
nitum, vel corpus infinitum: atqui Deus non est corpus fi-
nitum: ergo Deus est corpus infinitum).

III. Necessè est ut, si una pars disjunctionis negetur
in minore, altera affirmetur in conclusione, & vice versa.

Ratio est, quia ex incompatibilibus disjunctionis
membris, ubi unum est in subjecto, alterum ab ipso ne-
cessario excluditur; & ubi unum abest à subjecto, alterum
ipsi necessario inest: alioquin daretur aliquod inter mem-
bra disjunctiva medium, quod est contra suppositionem.
Q. E. D.

SYLLOGISMUS CONJUNCTIVUS.

289. DEF. *Syllogismus conjunctivus* est ille cujus major
est propositio conjunctiva & negativa. Hujus autem propo-
sitionis ea est natura, ut in attributo suo conjungat duo
incompatibilia, & neget duo illa existere simul posse in
eodem subjecto: ita ut uno conjunctionis membro existen-
te in subjecto, alterum ab ipso excludi necesse sit (243).

290. REG. UNICA. Ut rectus & legitimus sit syllogismus
conjunctivus: requiritur unum indifferenter conjunctionis mem-
brum affirmari in minore, & alterum negari in conclusione.

DEM. I. In syllogismo conjunctivo, minor debet esse af-
firmativa: alioquin, cum major sit negativa, duabus nega-
tivis constaret ille syllogismus; & nihil inde posset conclu-
di (264). Hinc vitiosum est istud ratiocinium: (homo non
potest servire Deo & Mammonæ: sed Prodigus non servit
Mammonæ: ergo Prodigus servit Deo).

Duo contraria possunt simul abesse ab eodem sub-
jecto: ergo ex eo quod unum absit ab ipso, non sequitur
alterum illi inesse.

II. In syllogismo conjunctivo, conclusio debet esse ne-
gativa: quia, cum duo incompatibilia non possint si-
mul existere in eodem subjecto, ubi unum ex illis in eo
existit, uti affirmatur in minore; alterum ab ipso necesse
est abesse, quod exprimere debet conclusio negativa. Q.
E. D.

SYLLOGISMUS DILEMMATICUS.

291. DEF. *Dilemma* est ratiocinium duobus plerumque
constans membris, quibus utrinque ita premitur Adversa-
rius; ut quidquid concedat aut neget, in ipsius cedat de-
trimentum: inde *Argumentum cornutum* vulgo nuncupatur.
Ratiocinio dilemmatico sic probabis dari omnibus homini-
bus Media ad salutem obtinendam necessaria.

Tom. I.

Si Deus non daret omnibus hominibus media ad salutem obtinendam necessaria; vel quia non vellet, vel quia non posset;

Atqui neutrum dici potest: non prius, si quidem est optimus; non posterius, si quidem est omnipotens:

Ergo Deus dat omnibus hominibus Media ad salutem obtinendam necessaria.

In hoc syllogismi dilemmatici exemplo, observabis majorem esse propositionem conditionalem, cujus Consequens est propositio disjunctiva.

292 REG. UNICA. Ut rectus & legitimus sit Syllogismus dilemmaticus, requiritur.

I. Ut nullum omnino medium detur inter diversa Consequentis disjunctivi membra:

II. Ut Antecedens habeat certam & indubitabilem Connexionem cum suo Consequente.

DEM. I. Patet pars regulæ prior: si enim detur aliquod medium inter diversa argumenti cornuti membra, premendo Adversario datur inde effugium (287).

II. Patet etiam pars regulæ posterior: si enim exposito Antecedente non sequatur indefectibiliter Consequens; negata inductione, invictus stat Adversarius. Q. E. D.

SORITES, INDUCTIO, CONCLUSIONES ASSYLOGISTICÆ.

293. DEF. I. Sorites, qui etiam vocatur Gradatio, est ratiocinium ex multis constans propositionibus ita inter se per quandam gradationem connexis, ut attributum propositionis precedentis fiat subjectum propositionis sequentis; donec attributum ultimæ, possit evidentè attribui subjecto primæ. Verbi gratia, hoc Sorite demonstrabis nullam includi repugnantiam in Ente infinite sapiente & potente.

Ens aliquod infinite sapiens & potens, Orbem regit & movet:

Quod Orbem regit & movet, agit:

Quod agit, existit:

Quod existit, est possibile:

Quod est possibile, non repugnat.

Ergo, à primo ad ultimum, Ens aliquod infinite sapiens & potens non repugnat.

Syllogismi gradativi Regula unica hæc erit: scilicet ut *Ideæ intermediæ*, quibus prima propositio ultimæ ligatur, ita inter se connectantur; ut ex precedente semper fluat evidentè ea quæ sequitur.

294. DEF. II. Inductio est ratiocinium in quo, ex enumeratione singulorum, concluditur ad universalitatem. Tale est istud ratiocinium: ab occidente ad orientem, circa Solem moventur Mercurius, Venus, Terra, Mars, Jupiter, Saturnus: ergo ab occidente ad orientem moventur circa Solem, omnes nostri Planetæ principales.

In iis quæ sunt accidentalibus rebus, rarissimè possibilis est; in iis quæ rebus sunt essentialibus, semper inutilis est Inductio: unde, nullius propè est usus in Dialectica, istud ratiocinii genus.

295. DEF. III. Conclusiones assyllogisticæ sunt quædam conclusiones in se rectæ & legitimæ, quæ videntur ab omnibus syllogismi regulis independentes.

Talis est ista, quæ ducitur à recto ad obliquum: (Christus est filius Dei: ergo mater Christi est mater Dei).

Talis est & ista, quæ ducitur ab *inversione Relationis*: (si David est pater Salomonis, ergo Salomon est filius Davidis).